

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze diplomové práce

Mundell-Flemingův model v ekonomické teorii

Aleš Smolík

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce na téma „Mundell-Flemingův model v ekonomické teorii“ se zabývá teoretickým rozpracováním modelu a prověřením vhodnosti modelu v praktickém využití. V první kapitole teoretické části je představen John Maynard Keynes a jeho dílo, které položilo základy modelu IS-LM-BP. V dalších kapitolách je teoreticky rozpracován Mundell-Flemingův model. V analytické části práce je ověřena vhodnost použití modelu v praktické ekonomii na hospodářském vývoji české ekonomiky v období let 2004 – 2014.

Klíčová slova: Česká ekonomika, fiskální politika, měnový kurz, monetární politika, Mundell-Flemingův model, platební bilance.

Cíl práce a metodika

Primárním cílem práce je posoudit využitelnost Mundell-Flemingova modelu ve vztahu k vysvětlení reálných hodnot základních makroekonomických ukazatelů české ekonomiky ve vybraných obdobích. Dílčími cíli práce jsou vytvoření teoretického zázemí problematiky vzniku Mundell-Flemingova modelu a představení jeho možných modifikací, identifikovat problematické předpoklady a aspekty vysvětlující transmissi modelu, které vyplývají z odlišnosti předpokladů modelu a reálných vazeb v ekonomice.

Práce je rozdělena do kapitol, které na sebe logicky navazují a postupně rozvíjejí model směrem k jeho praktickému využití. První část se věnuje Johnu Maynardovi Keynesovi, významnému ekonomovi, jehož myšlenky daly vzniknout základům zkoumaného modelu a shrnuje jeho přínos v oblasti ekonomických teorií a představuje Keynesovy nejvýznačnější následovníky. Další část diplomové práce se zabývá modelem multiplikátoru s linií pod úhlem 45 stupňů, který je faktickým základem modelu IS-LM. Poslední teoretická část diplomové práce mapuje model IS-LM-BP, včetně sestavení všeobecné rovnováhy modelu. Tyto části jsou zpracovány s využitím studia relevantní odborné literatury.

Analytická část práce testuje možnosti použití modelu pro hospodářský vývoj české ekonomiky ve třech jednotlivých obdobích – období konjunktury v letech 2004 a 2005,

období krize v letech 2008 až 2010 a období konsolidace v mezidobí let 2012 a 2014. Pro tyto analýzy jsou hlavními zdroji oficiální statistiky České národní banky, Českého statistického úřadu a statistická data OECD. Pro praktický výzkum použití modelu bylo použito analyticko-syntetického přístupu.

Zhodnocení

Využití modelu IS-LM-BP jako analytického nástroje pro zhodnocení ekonomického vývoje je omezené, neboť transmisní mechanismus v modelu není v souladu s reálnými ději v ekonomice. Mundell-Flemingův model je postaven na podmínce kapitálové mobility, která počítá s volným přílivem a odlivem kapitálu na základě změn úrokové míry. Když se domácí úroková sazba odchýlí od zahraniční (v analyzovaném případě je použita úroková míra v eurozóně) například směrem nahoru, nastane příliv zahraničních investic do domácí ekonomiky. Ten způsobí přebytek platební bilance, což vede k nárůstu poptávky po korunách. V opačném případě, je-li domácí úroková míra nižší než zahraniční, dojde k prodeji korunových aktiv, vznikne deficit platební bilance a tlak na znehodnocení koruny. Znehodnocení měny by mělo v konečném důsledku podpořit čistý export. Z analýzy údajů o vývoji čistého exportu české ekonomiky a vývoji kurzu domácí měny vůči euru je patrné, že transmisní mechanismus, tak jak ho popisuje teorie Mundell-Flemingova modelu, nefunguje. Čistý export v tomto případě nejeví známky závislosti na vývoji měnového kurzu.

Analýzou ekonomického vývoje české ekonomiky za pomoci Mundell-Flemingova modelu byly zjištěny značné nepřesnosti a nesoulad konečných výsledků při porovnání se skutečným stavem ekonomiky určeným za pomoci statistických údajů státních institucí. Ve všech případech došlo podle grafu, který analyzoval vývoj české ekonomiky v daném období, ke změně domácí úrokové míry. Domácí úroková míra se však vyvíjela v korelaci se zahraniční úrokovou mírou, čímž úrokový diferenciál, který je dle modelu základním determinantem alokace krátkodobého kapitálu, zůstával relativně stabilní.

Dalším zásadním nedostatkem Mundell-Flemingova modelu, použitého v praxi při analýze vývoje české ekonomiky, je neshoda při grafickém vyobrazení stavu ekonomiky na konci analyzovaného období a skutečných údajů, které zobrazují stav platební bilance. Zejména u období 2008 – 2010 byl rozpor mezi grafickým výsledkem v modelu a skutečným výsledkem

platební bilance podle statistických údajů markantní. Totéž lze konstatovat o období 2012 – 2014, kde je model rovněž v rozporu se skutečností. Mundell-Flemingův model ve své základní podobě podle skutečností není vhodný pro použití při predikci ekonomického vývoje malých otevřených ekonomik. Dnešní ekonomické teorie pracují s inovovaným modelem IS-MR-PC. Křivku LM z původního modelu nahrazuje křivka MR, takzvané měnové pravidlo. To reflektuje vztah mezi úrokovou mírou a produkční mezerou a inflační odchylkou. Křivka BP je nahrazena křivkou PC, tedy Phillipsovou křivkou, ta určuje vztah mezi produktem a reálnou úrokovou mírou.

Závěr

Vzájemné vztahy mezi makroekonomickými veličinami bývají v realitě velmi složité, proto je ekonomická teorie velmi často založená na modelování. Používání makroekonomických modelů je důležité a užitečné zejména proto, že umožňuje pochopit velmi rozmanitou realitu, představit si ji a poté predikovat její skutečný vývoj. Cílem diplomové práce bylo představit Mundell-Flemingův model a ověřit prakticky možnost jeho použití pro analýzu hospodářského vývoje v malých otevřených ekonomikách. Při vyhodnocení výsledků, které byly získány za použití Mundell-Flemingova modelu aplikovaného na jednotlivá období vývoje české ekonomiky, bylo konstatováno, že model se v mnoha aspektech významně odchyluje od skutečnosti. V této podobě nemá model žádný vztah k makroekonomické realitě a nelze ho tedy použít pro tvorbu prognóz a ani pro následné doporučení dalšího vývoje dané ekonomiky. Mundell-Flemingův model byl v průběhu let mnohokrát upravován a přizpůsobován konkrétním potřebám a poznatkům ekonomických teorií. Také současná doba vyžaduje zásadní inovaci původního modelu. Vzhledem k potřebě relevantnější predikce je v současné době využíván model IS-MR-PC. Mundell-Flemingův model, přestože má řadu slabých míst a implicitních omezení a není tedy vhodný pro praktické upotřebení, může být velmi dobře využit jako neocenitelná pomůcka při vytváření makroekonomického myšlení při výuce ekonomických teorií.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

- BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
- BURIAN, Stanislav. *Manažerská ekonomie: (pokročilý kurz)*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2014, 356 s. ISBN 978-80-87839-33-1.
- HOLMAN, Robert. *Dějiny ekonomického myšlení*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999, 541 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-238-1.
- MACH, Miloš. *Makroekonomie II: pro magisterské (inženýrské) studium*. Vyd. 3. Slaný: Melandrium, 2001dotisk, 367 s. ISBN 80-86175-18-9.
- SIRŮČEK, Pavel. *Hospodářské dějiny a ekonomické teorie: (vývoj, současnost, výhledy)*. Vyd. 1. Slaný: Melandrium, 2007, 511 s. ISBN 978-80-86175-53-9.
- SOJKA, Milan. *Dějiny ekonomických teorií*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 541 s. ISBN 978-80-87109-21-2.
- SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET, Tomáš PAVELKA a Jiří DOBRYLOVSKÝ. *Makroekonomie: moderní přístup*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2008, 514 s. ISBN 978-80-7261-174-4.

Internetové zdroje:

- ČNB: Peněžní agregáty [online]. 2015a [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=AAAA DA&p_sestuid=&p_lang=CS
- ČSÚ [online]. 2015 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statistiky>
- Euribor-rates.eu [online]. 2015 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.euribor-rates.eu/euribor-2014.asp?i1=15>
- MPO ČR: Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO za rok 2009 - . [online]. 2015 [cit. 2015-11-12]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/ministr-a-ministerstvo/analyticke-materialy/#category236>
- OECD.Statistics [online]. 2015 [cit. 2015-10-31]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/>